

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 23.11.2007
KOM(2007) 739 lõplik

**KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE NING
EUROOPA SOTSIAAL- JA MAJANDUSKOMITEELE**

vastavalt direktiivi (EÜ) nr 84/2000 (suveaja korra kohta) artiklile 5

SISUKORD

1.	ÜLEVAADE EUROOPA LIIDU ÕIGUSAKTIDEST	3
2.	Komisjoni süvaanalüüsi tulemused suveaja kohaldamise mõjude kohta.....	4
3.	Suveaja kohaldamise mõju (kokkuvõtte liikmesriikide edastatud teabest).....	5
3.1.	Liikmesriikide arvamus kehtiva korra kohta.....	5
3.2.	Mõju kõige enam mõjutatud majandusvaldkondadele.....	5
3.3.	Uued uuringud.....	5
3.4.	Kodanike arvamus.....	7
4.	Kokkuvõtte.....	8

KOMISJONI TEATIS NÕUKOGULE, EUROOPA PARLAMENDILE NING EUROOPA SOTSIAAL- JA MAJANDUSKOMITEELE

vastavalt direktiivi (EÜ) nr 84/2000 (suveaja korra kohta) artiklile 5

(EMPs kohaldatav tekst)

TAUST

19. jaanuaril 2001 võtsid nõukogu ja Euroopa Parlament ühiselt vastu direktiivi suveaja korra kohta.¹

Direktiivi artikliga 5 nähakse ette, et komisjon esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ning majandus- ja sotsiaalkomiteele aruande kõnealuse direktiivi rakendamise mõjust asjassepuutuvates sektorites. Lisaks nähakse artikliga 5 ette, et aruanne koostatakse andmete põhjal, mille iga liikmesriik teeb komisjonile kättesaadavaks hiljemalt 30. aprillil 2007.

Käesolev teatis on direktiivi (EÜ) nr 84/2000 artikli 5 kohane aruanne.

1. ÜLEVAADE EUROOPA LIIDU ÕIGUSAKTIDEST

Enamik liikmesriike hakkas suveaega kohaldama 70ndatel aastatel, mõned riigid rakendasid kõnealust meetet juba varem pikema või lühema perioodi jooksul.

22. juuli 1980. aasta esimese direktiiviga, mis jõustus 1981. aastal, sätestati ainult suveaja ühine alguspäev. Järgnevate direktiividega kehtestati suveaja ühine alguspäev (märtsi viimane pühapäev) ning kaks suveaja lõppemispäeva: septembri viimane pühapäev mandrieuroopa riikidele ja oktoobri neljas pühapäev Ühendkuningriigi ja Iirimaa jaoks. Selline olukord kestis kuni 30. maini 1994, kui võeti vastu 7. direktiiv 94/21/EÜ, millega nähti esimest korda ette rakendada alates 1996. aastast ühist suveaja lõppemispäeva (oktoobri viimane pühapäev). Kõnealuse direktiiviga viidi 16 aastat pärast 1. direktiivi vastuvõtmist lõpule algus- ja lõppemispäevade täieulatuslik ühtlustamine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuli 1997. aasta 8. direktiiviga 97/44/EÜ² pikendatakse 7. direktiivi kehtivust nelja aasta võrra (1998–2001 k.a).

Erinevalt kõikidest eelnevatest direktiividest pikendatakse käesoleva direktiiviga 8. direktiivi kehtivust määramata ajaks. Vastavalt direktiivi põhjendustes toodud selgitustele eeldab teatavate valdkondade tõhus toimimine pikaajalist stabiilset kavandamist. Lisaks osutatakse, et direktiivi rakendamisel tuleks arvesse võtta komisjoni aruandeid.

¹ EÜT L 31, 2.2.2001, lk 21.

² EÜT L 206, 1.8.1997, lk 62.

2. KOMISJONI SÜVAANALÜÜSI TULEMUSED SUVEAJA KOHALDAMISE MÕJUDE KOHTA

Enne 9. direktiivi ettepaneku esitamist koostas komisjon süvaanalüüsi suveaja kohaldamise mõjude kohta ELi liikmesriikides. See hõlmas kellaaja muutmist kaks korda aastas ning asjaolu, et hommikuti on pimedam ja õhtuti kauem valge.

Uuringu tegi tol ajal sõltumatu ekspert. Eksperti eesmärk oli võtta arvesse nii Euroopa Liidu kui ka riigi tasandil tehtud erinevaid uuringuid, küsitleda asjakohaste valdkondade eksperte, konsulteerida huvitatud isikute ja liikmesriikidega ning esitada järeldused ja ettepanekud, lähtudes tehtud uuringutest ja analüüsides.

Uuringust lähtuvad ja direktiivi ettepanekus esitatud komisjoni olulisemad järeldused on kokkuvõtvalt järgmised³:

1. Rohkem kui 20 aastat pärast 1. direktiivi vastuvõtmist suveaja korra kohta on sellest kõige enam mõjutatud majandusvaldkonnad (**põllumajandus, turism ja transport**) kohandanud oma tegevust suveajaga ega sea seda kahtluse alla.
2. **Transpordisektor** on algus- ja lõppemispäevade täieulatuslik ühtlustamine aidanud kõrvaldada varasemad olulised takistused.
3. Suveaja kohaldamine avardab õhtuseid **vabaaja veetmise** võimalusi, sest looduslik valgus loob selleks paremad tingimused.
4. Suveaja mõju **keskkonnale** ei ole võimalik hinnata, sest uurimistulemused on vastuolulised. Eriti kehtib see küsimuse puhul, kas suveajale üleminek suurendab või vähendab osooni tekkimist võrreldes olukorraga, kui suveajale üleminekut ei kohaldataks.
5. Suveaja kohaldamine aitab **säästa energiat**, sest valgetel õhtutel tarbitakse vähem elektrit. Samas tuleb kokkuhoitud energia arvutamisel arvesse võtta, et suveajale üleminekul kasvab kütmise tõttu hommikune elektritarbimine ning suureneb ka kütusetarbimine, sest valgete õhtutega kaasneb liiklustiheduse võimalik kasv. Tegelikku energiasäästu on keeruline määratleda ning see on ilmselt üsna piiratud.
6. Suveaja kohaldamise mõju **tervisele** on enamasti seotud asjaoluga, et keha peab aprillis ja oktoobris kohanema kellaaja muutmisega. Lähtudes tehtud uuringutest ja praegustest teadmistest, on eksperdid arvamusel, et enamik probleeme on lühiajalised ega ohusta tervist.
7. **Liiklusohutuse** puhul on oluline selgitada, kas pimedamad hommikud ning valgemed õhtud kevadeti ja sügiseti mõjutavad liiklusõnnetuste hulka. Piisavate andmete puudumisel ning muude tegurite tõttu (näiteks ilmastik) ei ole võimalik suveaja kohaldamise ja liiklusõnnetuste arvu põhjuslikku seost kindlalt määratleda.

Käeoleva aruande koostamiseks liikmesriikide esitatud andmed peaksid võimaldama vajadusel uurimistulemusi ajakohastada või täiendada.

³ Vt järelduste kokkuvõtte direktiivi 2000/84/EÜ ettepaneku põhjendustes.

3. SUVEAJA KOHALDAMISE MÕJU (KOKKUVÕTE LIIKMESRIIKIDE EDASTATUD TEABEST)

25 liikmesriiki edastasid komisjonile oma märkused suveaja kohaldamise mõjude kohta. Ülejäänud liikmesriikide puhul järeltas komisjon, et neil puudub konkreetne teave suveaja kohaldamise mõjude kohta⁴.

Liikmesriikide edastatud teave oli kokkuvõtvalt järgmine:

3.1. Liikmesriikide arvamus kehtiva korra kohta

Ükski liikmesriik ei taotlenud kehtiva korra muutmist. Enamik liikmesriike rõhutas algus- ja lõppemispäevade täieulatusliku ühtlustamise tähtsust ELis, eriti transpordisektori jaoks.

Belgia toetab kehtivat korda ning soovib vajadusel kohaldada alternatiivina suveaega kogu aasta jooksul.

3.2. Mõju kõige enam mõjutatud majandusvaldkondadele

Enamik liikmesriike nendib pärast konsulteerimist asjaomaste valdkondadega, et neil puuduvad andmed olulise mõju kohta majandusvaldkondadele, mida suveaja kohaldamine kõige rohkem mõjutab (põllumajandus, transport ja turism).

Läti turismiekspertide hinnangul on suveaja kohaldamisel positiivne mõju, sest kasvab nõudlus vabaaja kaupade (jalgrattad, veesõidukid jne) järele.

Itaalia annab teada, et eriti riigi lõuna osas on suveaja kohaldamine kasulik eelkõige ehitus- ja põllumajandussektoris, sest talveajaga võrreldes on hommikuti samal kellaajal jahedam.

Liikmesriikide edastatud teabest lähtuvalt võib kinnitada, et käesoleva direktiivi ettepanekus esitatud järeldused on asjakohased: majandusvaldkonnad on kohandanud oma tegevust suveaja korraga.

3.3. Uued uuringud

Mõned liikmesriigid edastasid hiljutiste kvantitatiivsete uuringute tulemused. Kõnealused uuringud hõlmavad suveaja kohaldamise mõju *energiatarbimisele, liiklusohutusele* ja *tervisele*.

Energiatarbimine

Bulgaarias osutas elektrivõrgu operaatori statistiline analüüs, mis hõlmas kolme viimase aasta elektritarbimist, et kunstlike valgusallikate väiksema kasutamisega saavutatud kokkuvõid on hinnanguliselt 20,5 GWh aastas ehk ligikaudu 0,01 % riigi 2005. aasta elektritarbimisest⁵.

Prantsusmaal 2006. aastal tehtud uuringus võrreldi simulatsiooni abil kehtivat korda olukorraga, kui suveaega ei kohaldataks. Uuringust selgus, et suveaja kohaldamisega hoitakse

⁴ 2007. aasta juunis teavitas komisjon liikmesriike oma kavatsusest toimida nii juhul, kui liikmesriik ei edasta asjakohast teavet 2007. aasta juuli lõpuks. Aruandes lähtutakse seega 31. juulil 2007 komisjoni käsutuses olnud teabest.

⁵ Allikas: EURELECTRICi avaldatud statistika.

kokku 684 GWh elektrienergiat (valgustus ja kliimaseadmed) ning soojuse tootmiseks kasutatakse täiendavalt 14 GWh, mis tähendab 0,014 % kokkuhoidu 2005. aasta elektrienergia kogutarbimisest⁶. Uuringu kohaselt võimaldaks kuu aega varasem suveaja kohaldamine hoida valgustuse arvelt kokku veel 45GWh.

Sloveenias osutasid elektrifirmade koostatud mitmesugused statistilised analüüsid, et kellakeeramine märtsis ja oktoobris ei mõjuta elektrienergia tarbimist või on kõnealune mõju tühine.

Eestis osutab statistika, et 2000. ja 2001. aastal, kui suveaega erandkorras ei kohaldata, oli majapidamiste elektritarbimine ajavahemikus aprillist kuni oktoobrini suurem kui kõnealusele perioodile eelnevatel ja järgnevatel aastatel. Samas oli kõnealune muutus väiksem kui 10 % ning suvel ja talvel tarbitud energiakoguse suhe oli sarnane aastatega, kui kohaldati suveaega.

Lätis võrreldi elektritarbimist ja elektrisüsteemi maksimumkoormust enne ja pärast kevadist kellakeeramist 2006. aasta märtsi lõpus. Mõlema parameetri muutused olid minimaalsed.

Küprose astronoomia selts soovitas oma aruandes lühendada suveaja kohaldamise kestust ning kohaldada suveaega ainult maist septembrini. Suveaega kohaldataks vaid nendel kuudel, mil päikesevalgust on rohkem kui 12 tundi (v.a aprill) ning keskmine õhutemperatuur on kõrgem kui 24°C. Aruandes kinnitatakse, et võrreldes suveaja praeguse kohaldamisega võimaldaks pakutud režiim elektrienergiat säästa, kuid väidet ei toetata kvantitatiivse analüüsiga.

Liiklusohutus

Eestis ei osutanud ohvritega (hukunud ja vigastatud) lõppenud liiklusõnnetuste võrdlusuuring, mis hõlmas 30 päeva pikkust perioodi enne ja pärast kellakeeramist aastatel 2004–2006, märkimisväärsetele statistilistele muutustele võrreldes aasta jooksul toimunud liiklusõnnetuste arvuga.

Üksuse *Estradas de Portugal*⁷ uuring ei tõenda, et suveaja kohaldamine mõjutaks otseselt liiklusohutust. Sama arvamust kinnitasid mitmed transpordieksperdid.

Tervis

2003. ja 2004. aastal korraldati *Soomes* kaks uuringut, mille käigus analüüsiti 10 isikust koosneva kontrollrühma näitel kellakeeramise mõju inimesele. Uuringutega tuvastati teatav mõju inimese unele ja biorütmile kellakeeramisele järgneva nelja päeva jooksul. Samas rõhutavad uuringu korraldajad, et kontrollrühma kuulunud isikute väikese arvu tõttu ei ole võimalik teha kogu elanikkonda hõlmavaid üldistusi.

Kokkuvõttes kinnitavad mõned hiljutised kvantitatiivsed uuringud, et suveaja kohaldamine mõjutab energiatarbimist ning võimaldab energiat kokku hoida, kuigi kõnealune kokkuhoid ei ole energia kogutarbimisega võrreldes märkimisväärne. Nendes ei võeta arvesse teatavat tarbimise suurenemist, mis on seotud õhtuse liikluse võimaliku tihenemisega. Valgustuse osas võib elektrienergia kokkuhoid ilmselt väheneda, eriti kui kasutusele võetakse energiatõhusad elektripirnid. Kõnealusele olukorrale osutas ka suveaja vastu võitlev organisatsioon ACHED

⁶ Allikas: EURELECTRICi avaldatud statistika.

⁷ Portugali teedevõrku haldav avalik-õiguslik üksus.

(l'Association contre l'heure d'été double). Samas näitab tulevik, mil määral kompenseerib seda vähenemist kokkuhoiu kasv seoses kliimaseadmetega, mida teenindusasutustes kasutatakse järjest rohkem.

3.4. Kodanike arvamus

Arvamusküsitlused liikmesriikides

Mõned liikmesriigid edastasid suveaja kohta korraldatud hiljutiste arvamusküsitluste ja avalike (Interneti)arutelude tulemused.

Eestis selgus 2001. aastal korraldatud arvamusküsitluse tulemusena, et suveaja pooldajate ja vastaste arv on enam-vähem võrdne.

2006. aastal *Leedus* korraldatud küsitluses selgus, et suveaja kohaldamise vastu on 55 % ja poolt 32 % elanikkonnast.

Lätis korraldati 2006. aastal kaks Internetiküsitlust. Umbes 60 % küsitletutest olid suveaja kohaldamise vastu. Samas tuleb rõhutada, et küsitluse tulemus ei toetu mitte representatiivsele valimile, vaid nende isikute arvamusele, kes otsustasid küsitluses osaleda.

Prantsusmaal osutas instituudi CREDOC 2005. aastal korraldatud uuring, et suveaja kohaldamise suhtub pooldavalt või ükskõikselt ligikaudu 2/3 prantslastest. Seega on pooldajate arv 1993. aastaga võrreldes kasvanud 12 protsendipunkti, samas kui vastaste arv on vähenenud 13 protsendipunkti. Samas selgus instituudi SOFRES 2002. aastal korraldatud uuringust, et 45 % küsitletutest soovis suveaega kohaldada *kogu aasta jooksul*, 31,4 % olid ükskõiksed ning 26,3 % olid suveaja kohaldamise vastu.

Kokkuvõttes peab nentima, et kõnealuses valdkonnas on vähe hiljutisi uuringuid ning seetõttu ei saa teha põhjendatud järeldusi, seda enam, et representatiivsus ja tulemused on riigiti väga erinevad.

EUROBAROMEETER

1990. aastal korraldatud Eurobaromeetri küsitluse kohaselt oli kogu Euroopa Liidu elanikkonna rahuloluindeks 57,4 %.

1993. aastal korraldatud Eurobaromeeri küsitlus suveaja kohaldamise lõppemispäeva kohta osutas, et 12 liikmesriigiga ELi elanikkonnast pooldas 54,5 % oktoobri lõppu (ehk praegu kehtivat korda) ja 38,4 % septembri lõppu.

Kontaktid organisatsioonide ja kodanikega

Prantsusmaal ja Euroopas suveaja kohaldamise vastu võitlev organisatsioon ACHED võttis komisjoniga korrapäraselt ühendust. Organisatsioon edastas kirjad, märkused, artiklid ja aruanded (enamasti 80–90ndatest aastatest), mille autorid võtavad erinevatel põhjustel sõna suveaja kohaldamise vastu. Lisaks osutab organisatsioon mitmetele varasematele uuringutele suveaja kohaldamise mõju kohta.

Muud organisatsioonid, sealhulgas asjaomaste sektoritega seotud organisatsioonid, ei ole komisjoniga ühendust võtnud.

Komisjon on saanud üksikuid kirju kodanikelt, kes soovivad kehtiva korra muutmist (suveaja kohaldamise lõpetamist või selle kohaldamist kogu aasta jooksul).

4. KOKKUVÕTE

Käesoleva aruande ettevalmistamisel komisjoni käsutuses olev teave osutab, et direktiivi ettepanekus esitatud analüüs on endiselt asjakohane: suveaja kord avardab õhtuseid vabaaja veetmise võimalusi ja tagab mõningase energiakokkuhoiu, lisaks on kehtiva suveaja korra mõju väike ega valmista ELi liikmesriikidele olulisi probleeme.

Komisjon on seega arvamusel, et direktiiviga kehtestatud suveaja kord on asjakohane. Ükski liikmesriik ei soovinud suveajast loobuda või direktiivi sätteid muuta. Samas on suveaja algus-ja lõppemispäevade ühtlustamine olulise tähtsusega, et tagada siseturu tõhus toimimine, mis on ka direktiivi peamine eesmärk.